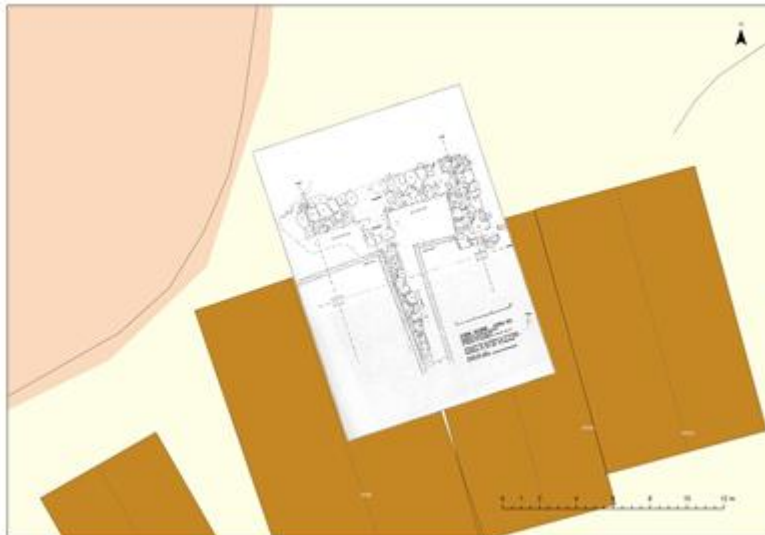

Riksantikvarens ruinprosjekt

Prosjektplan 2013

Illustrasjon: Regin Meyer, NIKU

1 Innledning

Middelalderruiner er en ganske sjelden kulturminnekategori i norsk sammenheng. Av de litt over hundre registrerte anleggene er de fleste godt synlig i landskapet, og uansett bevaringstilstand er de kjente og kjære kulturminner både blant lokalbefolkning og vernemyndigheter. Men hva med de kulturminnene vi ikke ser? Oversikt, kartlegging og kartfesting av kulturminner er viktige verktøy for *Kunnskapsløftet for kulturminneforvaltningen* (2011-2017). Ruinprosjektets bidrag til prosjektet er økt fokus på registrering og kartfesting av steinbrudd og ruiner under bakken.

Forsideillustrasjonen viser området der 'Ytre Giske Ruin' – ID 84245-2 som i dag kun er delvis bevart under bakken. Ruinen er arkeologisk undersøkt, men mangler nøyaktig geometri, og det er usikkert om det er flere bygningsrester i nærheten. I år vil derfor NIKU undersøke området med georadar og sørge for nøyaktig innmåling av eksisterende ruin.

Steinbrudd i tilknytning til middelalderruiner er en annen utsatt kulturminnekategori; den som ikke ser en gravhaug vil sannsynligvis heller ikke oppdage et steinbrudd fra middelalderen – i alle fall ikke et unnselig pinningssteinbrudd. Ruinprosjektet vil derfor også foreta registrering av steinbrudd i tilknytning til ruiner, og vi begynner i 2013 med Selje kloster og helgenanlegg i Sogn og Fjordane og Reinskloster i Sør-Trøndelag.

Hovedinnsatsen i prosjektet vil fortsatt dreie seg om sikring og konservering, og vi vil arrangere seminar for murere i Tønsberg.

Budsjettet for 2013 er på 11,9 mill kr.

2 Prosjektorganisasjon

Prosjektet er administrativt plassert i Q-avdelingen/Konserveringsseksjonen, men har også medlemmer fra Kulturminneavdelingen og samarbeider nært med Informasjonsavdelingen. Q-avdelingen følger opp arbeidet med enkeltanlegg og konserveringstekniske saker. Kulturminneavdelingen følger spesielt opp problemstillinger omkring inngrep og dispensasjoner (arkeologi). Oppfølging av de enkelte anleggene er fordelt regionvis mellom prosjektmedarbeiderne. Dette er prosjektgruppen i 2013:

Inger-Marie Aicher Olsrud, QK, prosjektleder
Harald Ibenholt, QK, seksjonssjef/prosjektmedarbeider
Karin Axelsen, QK, prosjektmedarbeider
Live Johannessen, KA, prosjektmedarbeider og arkeologiansvarlig.

3 Arbeidsoppgaver 2013

1. Konservering og skjøtsel	10 054 000
2. Forskning og utvikling	1 200 000
3. Informasjon og formidling	500 000

4. Reiser, kurs, diverse	600 000
5. Disponibelt	346 000
Totalt 2013	12 700 000

3.1 Konservering og skjøtsel

Anlegg

Bispeborgen Hamar

Tiltak

- Toppdekke – bentonitt og torv – på ferdig konserverte murer i Sørfløyen.
- Restaurering av trappen ned fra borggården.
- Glassbeskyttelse over nyfunnet trapp i muren.
- Oppstart konservering av østre ringmur.
- Oppstart konservering av Drengestueruinen.

Erkebispegården i Bergen

- Konservering av middelaldermurverk.

Ruinen under Schøtstuene, Bergen

- Avsluttende konservering.
- Nytt gulvdekke inne i ruinen.

Halsnøy kloster, Kvinnherad

- Ferdigstilling av portrommet (ny adkomst).
- Opprydding/gjenskaping av rommet nord for portrommet.
- Arkeologiske undersøkelser og forberedende arbeider i korsgangen.
- Ny takstein på V4 vest.
- Murarbeider på V4 øst.

Lyse kloster, Os

- Fjerning av trerekken langs parkeringsplassen.
- Konservering av arkaderekken.
- Starte arbeid med landskapsplan.
- Drenering av området øst for parkeringsplassen.
- Diverse opprydding på området.

Tautra klosterruin, Frosta

- Konservering av den nord-østre delen. Komplisert arbeid på sterkt restaurert og 'løst' murverk.
- Fjerning av sement og refuging av sakristirommene.

Valdisholm borgruin, Eidsberg

- Vegetasjonsskjøtsel med beitedyr for å holde murrestene synlige.

Reins kloster, Rissa

- Avsluttende restaurering av sørportalen.

Anlegg

Tiltak

	<ul style="list-style-type: none">○ Konservering av vestveggen.
Steinvikholm slottsruin, Stjørdal	<ul style="list-style-type: none">○ Mindre vedlikeholdsarbeid i påvente av plan for videreføring av konserveringsarbeidene.
Munkeby klosterruin, Levanger	<ul style="list-style-type: none">○ Fortsatt konservering av murverk i skipet og nordre korsarm.
Sverresborg borgruin, Trondheim	<ul style="list-style-type: none">○ Konservering og sikring av brønnen.
Selje kloster og helgenanlegg, Selje	<ul style="list-style-type: none">○ Fortsatt konservering av murverk i vestfløyen. Avsluttende arbeider på den restaurerte moloen.
Holla kirkeruin, Nome	<ul style="list-style-type: none">○ Fortsatt konservering av murverk i skip.○ Avklaring og gjennomføring av konserveringstiltak i sør- og vestportal.
Kongsgården, Tønsberg	<ul style="list-style-type: none">○ Avsluttende konservering av nordmuren.○ Nytt toppdekke på hele den konserverte ruinen.○ Informasjonsskilt og tilrettelegging.○ Det skal også utføres hastetiltak på ruinene på Slottsfjellet.
Olavskirken, Oslo	<ul style="list-style-type: none">○ Konservering av klosterkirken.○ Mindre reparasjoner på klosterruinen.○ Nødkonservering av diverse andre ruinanlegg.
Hovedøya, Oslo	<ul style="list-style-type: none">○ Skjøtsel av murverk og bunndekke.
St Nikolas kirkeruin, Sarpsborg	<ul style="list-style-type: none">○ Legging av nytt toppdekke etter konservering av apsiden.
Kalkovnen ved Værnes kirke, Stjørdal	<ul style="list-style-type: none">○ Oppstart konservering av kalkovnen.
St. Knut kirkeruin, Brønnøy	<ul style="list-style-type: none">○ Avsluttende konservering av korskille.○ Oppgradering av bunndekke og generell skjøtsel.

3.2 FoU og dokumentasjon

Tema

Fotogrammetri

Oppgave

Gjentatt dokumentasjon av ruinen under Schøtstuene i Bergen, Fruerstuen på Bergenhus, Viste kirkeruin i Rogaland samt deler av Lyse kloster og Reinskloster.

Georadar av Ytre Giske ruin	Det gjennomføres georadar av to områder etter forprosjekt i 2012.
Steinbrudd	Geologiske og arkeologiske undersøkelser av steinbrudd knyttet til Selje kloster og helgenanlegg og Reinskloster.
Annen FOU	Analysér og undersøkelser av funn som gjøres under konserveringsarbeidene.

3.3 Informasjon og formidling

Tema	Oppgave
Rekonstruksjon og animasjon	Filmen 'Bergen 1350' redigeres og videreutvikles.
Trykksaker	Det gis tilskudd til trykking av hefter om Mo kirkeruin i Valdres og St Nikolas kirkeruin i Sarpsborg.
Fotodokumentasjon	Det gjøres fotodokumentasjon av Mjøskastellet, Mo kirkeruin og Slottsfjellet i Tønsberg.

3.4 Reiser, kurs, diverse

Tema	Oppgave
Seminarer	Det avholdes seminar for ruinmurere i Tønsberg i oktober.
Reiser og kurs prosjektgruppa	Reiser i forbindelse med kurs, møter og befaringer.
Opplæringstiltak	Kurs for elever på yrkesfag i ruinkonservering.

Totalt budsjett 2013	12 700 000
-----------------------------	-------------------

www.riksantikvaren.no